

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМУНІКАТИВНО-ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ: ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Рибин С. С.

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Груба Т. Л.

*доктор педагогічних наук, професор,
декан історико-філологічного факультету,
професор кафедри української мови та літератури
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Сучасна методика навчання української мови в закладах вищої освіти зорієнтована на формування в майбутніх фахівців умінь комунікативно доцільного застосування мовних одиниць різних рівнів у різноманітних життєвих і професійних ситуаціях. Навчання української мови за професійним спрямуванням майбутніх юристів має бути спрямоване на збагачення словникового запасу студентів, засвоєння термінологічної лексики, здобування комунікативного досвіду, формування культури мовлення, стійких умінь працювати з довідковими, лексикографічними виданнями. Перед викладачами української мови за професійним спрямуванням стоїть важливе завдання – забезпечити ефективне оволодіння українською мовою майбутніх юристів. Це зумовлює оновлення лінгводидактичного інструментарію, розроблення підходів, принципів, методів, прийомів, засобів ефективного опанування української мови. З огляду на це закономірним стає утвердження комунікативно-діяльнісного підходу як важливого чинника в оволодінні українською мовою майбутніх юристів, що передбачає навчання ефективного послуговування українською мовою в процесі професійної діяльності.

Водночас практика засвідчує: на заняттях з української мови за професійним спілкуванням студенти здебільшого працюють з готовими мовними одиницями різних рівнів, передовсім різними видами документів, що не забезпечує формування в них стійких умінь самостійно програмувати ефективне українськомовне спілкування та не сприяє збагаченню словникового запасу та розвитку лінгвокреативності. Засвоєння слів, окремих фраз, оволодіння є міцним підґрунтям комунікативної діяльності, проте не може забезпечити повноцінного застосування її, оскільки реальні життєві ситуації не передбачають повторення текстів заяв, розписок чи інших документів, складання діалогів за зразком, уставляння в текст пропущених слів тощо. Це зумовлює застосування в

освітньому процесі вправ і завдань, що наближають змодельовані на заняттях штучні умови спілкування до життєвих і професійно зорієнтованих ситуацій.

Усі сфери діяльності пронизує комунікація людини, оскільки лише в спілкуванні з іншими людьми вона може існувати в суспільстві. Людина може опинитися в різноманітних комунікативних ситуаціях, у кожному конкретному випадку доводиться обирати певний варіант комунікативної поведінки відповідно до умов спілкування, традицій, життєвого досвіду, інтелектуального рівня. Отже, комунікація зумовлена сутністю людини й впливає з необхідності її взаємодії з іншими людьми. У цьому контексті визначальним для організації освітнього процесу є *комунікативно-діяльнісний підхід*, що забезпечує створення системи вправ і завдань, спрямованих на засвоєння студентами-майбутніми юристами української мови в її комунікативній функції.

Комунікативно-діяльнісний підхід до навчання української мови майбутніх юристів реалізується шляхом взаємопов'язаного та цілеспрямованого вдосконалення усіх видів мовленнєвої діяльності, формування комунікативної, компетентності й передбачає широке застосування інтерактивних методів навчання, полімодальних засобів навчання, оптимальне поєднання індивідуальної, фронтальної, групової форм організації освітнього процесу.

Оскільки компетентності не можна сформувані відразу або ж отримати готовими, формування їх відбувається в процесі різних видів діяльності – пізнавальної, комунікативної, текстотвірної, творчої, тому викладач має забезпечити ефективну організацію всіх видів діяльності, створюючи відповідні умови й допомагаючи в процесі пошуку шляхів розв'язання тієї чи тієї проблеми.

Вивчення спеціальної літератури засвідчує, що комунікативно-діяльнісний підхід ґрунтується на таких складниках освітнього процесу, як мотиваційно-цільовий, змістовий, операційний, рефлексійно-оцінний.

Мотиваційно-цільовий складник передбачає формулювання особистих цілей кожним студентом під час вивчення тієї чи тієї теми заняття, тобто забезпечує визначення особистісного смислу навчання української мови за професійним спрямуванням.

Змістовий складник взаємопов'язаний із іншими, оскільки спрямований на відбір комунікативно значущих тем навчальної дисципліни. Викладач має відібрати лише той матеріал, який забезпечить досягнення поставлених цілей в оптимальний для студентів спосіб. У цьому випадку необхідно враховувати типологічні характеристики здобувачів освіти, їхні мотиви. Уже в запропонованому до заняття списку літератури доцільно закласти різні джерела, що дадуть змогу студентам опрацювати мовний матеріал, поданий у різний спосіб. У цьому випадку майбутні юристи зможуть самостійно обрати найбільш прийнятне для себе джерело інформації. Зазначимо, що для підвищення мотивації до навчання доцільно враховувати орієнтування навчального матеріалу на розв'язання професійних і життєво значущих завдань, адже в цьому випадку здобувачі освіти бачать можливості застосування навчального матеріалу за межами занять. Інтеграція змісту навчання української мови та інших професійних дисциплін

уможливить опору на знання, вміння й навички, здобуті під час їх опанування, сприяючи формуванню метапредметних умінь.

Операційний складник забезпечує розвиток суб'єктності здобувачів освіти, а також визначає послідовність видів роботи з тим чи тим навчальним матеріалом, зміну видів діяльності на занятті, що забезпечить активність студентів, а не пасивне перебування в аудиторії. Рефлексійно-оцінний – усвідомлення кожним студентом динаміки формування комунікативної компетентності.

Отже, комунікативно-діяльнісний підхід є засадничим у процесі навчання української мови майбутніх юристів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. С. О. Караман, О. А. Копусь [та ін.]; за ред. С. О. Карамана, О. А. Копусь. К.: Літера ЛТД, 2013. 544 с.

ЗАРОДЖЕННЯ ЖАНРОВИХ ФОРМ РОЛЬОВОЇ ПОЕЗІЇ В ЗАРУБІЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Саркісова І. А.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови і літератури
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

В античну епоху рольовий елемент авторської поетичної свідомості найбільш відчутно виявив себе у жанрах пасторальної поезії (з образами пастуха або пастушки у ролі суб'єктів поетичного мовлення) та епітафії (поетичного тексту, побудованого у формі вислову померлої особи).

Фольклорні пісні сіцилійських пастухів вперше отримали літературне оформлення у буколіках (пасторальна поезія – історично більш пізній, але синонімічний термін, який відноситься вже до епохи Відродження) давньогрецького поета Феокрита (бл. 305-240 рр. до н. е.). Жанровими різновидами буколічної поезії були ідилія та еклога – поетичні сценки з життя пастухів, які початково майже не розрізнялись. Пізніше різниця між жанрами стала полягати у їхній суб'єктній організації: якщо еклога – це переважно мовлення суб'єктно не ідентифікованого оповідача, яке поєднує діалоги персонажів – пастухів та пастушок, то ідилія – ліричний монолог, безпосередньо організований від особи пасторального персонажа.

Діалогічні розмовні інтенції характеризують і жанр античної епітафії. Витоки рольового статусу ліричних епітафій слід вбачати у ритуально-фольклорній традиції їхнього словесного оформлення.

Поширеною в практиці античних рольових епітафій стала й така її форма, у якій з'являється умовний адресат, а саме – подорожній, якого у тексті твору змальовано як такого, що спілкується з померлими або пам'ятником, спорудженим